



Posudek vedoucího závěrečné práce

Autor závěrečné práce: Bc. Helena Mladá

Název práce: Spolupráce a poznávání v inkluzivní výtvarné výchově

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Magdalena Novotná, Ph.D.

Oponent závěrečné práce: Mgr. Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.

Obor: Učitelství výtvarné výchovy pro 2. stupeň základní školy a střední školy a základní umělecké školy

Akademický rok: 2023/2024

Obsah a cíl práce

Práce se věnuje možnostem spolupráce v hodinách výtvarné výchovy a cílů na rozvoj sociálních interakcí, komunikace, vzájemného poznávání žáků a skrze tvorbu vizuálně obrazných vyjádření. Za těžiště diplomové práce považuji teoretickou část práce, je věnovaná východiskům inkluzivní výtvarné výchovy a sociálnímu paradigmatu žáků se speciálně vzdělávacími potřebami, konkrétně žákům s autismem, a participativním formám vizuálního umění. Domnívám se, že preciznost formulací je dána tím, že autorka již navazuje na vlastní bakalářskou práci. V diplomové práci využila možnosti některé koncepty původní práce rozpracovat a připojit nové. Kapitoly věnované inkluzi jsou sofistikované a v pravém slova inkluze, zahrnují i žitou perspektivu osob s autismem (Bolt, 2021). Autorka zhodnotila svoji erudici. Dokázala se v širokém pohledu dotknout metanarativů složité a kontroverzní problematiky. Představila model pluriverzálního myšlení, propojující teoretickou a praktickou část. Rychle se vyvíjející pojmy inkluze užívá autorka přesně, čímž je pomáhá ukotvit pro oborový diskurz výtvarné výchovy. Ve velké míře pracuje se zahraničními zdroji.

Struktura práce

Práce je logicky strukturovaná a přehledná. Členění kapitol je vzhledem k předmětu zájmu logické. Text je místy dlouhý (kap. 2.8). Poučné, byť obsáhlé jsou komponované popisy kazuistik (HU1 a HU2).

Věcné zpracování

Výzkumné otázky autorka formulovala takto: **1) Může společná tvorba vycházející z osobního tématu (žáka s PAS) zprostředkovat porozumění spolužáků? 2) Jaké podmínky je v rámci participativně pojaté hodiny výtvarné výchovy třeba nastavit, aby spolupráce mohla vést k vzájemnému porozumění a poznávání?**

Autorka využila metodologie případové studie (dvě sledované třídy). Data sestávají z pozorování následových hodin, příprav výuky, reflektivního deníku, transkribovaných nahrávek konverzací a autorsky komentovaných vizuálních artefaktů. Analýzu dat provedla s využitím neznámé metody kartografie, která se vzhledem k zaměření výzkumu osvědčila pro svou kapacitu zachytit subjektivní a emotivní roviny.

Heleně Mladé se i v časové tísně podařilo sestavit z fragmentů výzkumné dokumentace kompaktní celek, který ilustruje jak náročné komunikační situace a jejich témata, tak reakce a představy sledovaných žáků. Mapy jsou kolážemi složenými z kreseb a výpovědí žáků. Výrazná vizualita a metafora konzultujících opic zdůrazňuje nejistotu ohledně závěrů. Kompozice působí místy syrově.

Přestože závěry autorka formulovala negativně: „nelze konstatovat, že společná participativní tvorba založená na osobním tématu žáka... může přinést porozumění spolužáků,“ nemyslím, že je práce nekvalitní. Pouze střízlivě vyhodnocuje provedenou analýzu. Práce skutečně přináší více otázek než odpovědí, avšak ukazuje, jak náročné je zapojit žáky s autismem do kolektivů. A také jak náročné je komunikovat o tématech přinesených žáky v době šířící se mediální nenávisti a násilí a rostoucího mezigeneračního neporozumění. V tomto světle velice oceňuji snahu autorky o společný dialog i odvahu otevřeně popsat pocity učitelské bezmoci (srov. Kallio-Tavin, 2013).

Samotná spolupráce není dobrá nebo špatná. Dobré může být to, čím se zabývá.

Autorská část práce je propojena s výzkumnou. Autorská intervence má sociální podobu navržených a realizovaných hodin a kartografií.

Citace i odkazy na literaturu jsou správné. Grafické, formální i jazykové zpracování odpovídají předpisům. Ojedinelé překlepy a chyby svědčí o nedostatku času v závěru zpracování práce. Práce je v souladu s výzkumným záměrem katedry výtvarné výchovy. Byla dodržena etická pravidla výzkumu.

Doporučuji k obhajobě

V Praze 7. 5. 2024

Mgr. Magdalena Novotná, Ph.D.